

Komunikační doporučení

RIZIKO POŠKOZENÍ JADERNÉ ELEKTRÁRNY ZÁPOROŽÍ

Připravil Krizový informační tým
Ministerstva vnitra České republiky

Aktualizováno 22. 8. 2022

Shrnutí

Poslední týdny přicházejí z oblasti Záporožské jaderné elektrárny (JEZ) zprávy o faktickém ohrožení jejího provozu. V médiích se objevují informace o odpojení od sítě, zaminování, či ostřelování, z něhož se navzájem obviňují jak ruská, tak ukrajinská armáda... Vzrůstá proto riziko možné jaderné katastrofy, které dá válečnému konfliktu na Ukrajině další bezpečnostní rozměr.

Faktické informace

- Elektrárna je okupována ruskou armádou **již více než 160 dní**
- Zaměstnanci elektrárny jsou drženi jako rukojmí
- Na místě je **50 kusů těžké vojenské techniky** a více jak **500 ruských vojáků**

Případné zasažení JEZ

- Může představovat **vážnou hrozbu pro zdraví obyvatel** oblasti zasažené radiací
- Může **umocnit uprchlickou krizi** z Ukrajiny a sousedních oblastí
- Může **eskalovat válečný konflikt** mezi Ruskem a Ukrajinou
- Může **prohloubit energetické ohrožení České republiky**
- Může **zhoršit potravinovou situaci** v globálním měřítku

JEZ se nachází na jihovýchodě Ukrajiny u města Energodar v Záporožské oblasti. Elektrárna je svým výkonem **první v Evropě a pátá na světě**. Jejích šest tlakovodních reaktorů, z nichž nejméně dva jsou stále v provozu, je pro Ukrajinu mimořádně důležitých, neboť **vyrábějí energii až pro čtyři miliony domácností**.

JEZ má stejné reaktory jako JE Temelín. Elektrárna byla vybudována dle plánu čtyř tlakovodních reaktorů VVER 1000/320 společně s rozšířeným plánem o dva identické reaktory, každý o nominálním výkonu přibližně 1000 MW. Reaktory 1 až 5 byly uvedeny do provozu v rozmezí let 1985–1989, poslední šestý blok v roce 1996.

Hlavní cíle

1

Předejít panice obyvatel České republiky z hrozby jaderné katastrofy, respektive z jejích dopadů na zdraví, bezpečnost a životní prostředí.

2

Podpořit povědomí obyvatel České republiky, že naše země je stále součástí globálního válečného konfliktu vyvolaného Ruskou federací, jež nectí žádná pravidla.

3

Prakticky pomoci občanům České republiky, kteří se v době krize budou nacházet **v zahraničí, v místech zasažených radiací.**

Příklady sjednocené komunikace

- I. **Jsme v bezpečí.** Hranice České republiky jsou od Záporožské jaderné elektrárny vzdáleny bezmála 1500 kilometrů. Nikdo z českých občanů není ohrožen na životě, ani na zdraví.
- II. **Situaci v Záporožské jaderné elektrárně bedlivě sledujeme.** Stát a jeho instituce pravidelně monitoruje možný únik radioaktivních látek. Jsme připraveni rychle a jasně informovat společnost, abychom předešli panice a šíření dezinformací.
- III. **Chráníme naše občany.** Poškození Záporožské jaderné elektrárny je bezprecedentní katastrofou. Viníkem je Ruská federace. Podpora Ukrajiny přispívá k bezpečnosti naší země.
- IV. **Nadále stojíme pevně za Ukrajinou.** Česká republika stejně jako ostatní země EU a NATO podporuje Ukrajinu v obraně proti ruské válečné agresi. Čím dříve ji společně zastavíme, tím dříve budou rizika plynoucí z poškození Záporožské jaderné elektrárny zažehnána.
- V. Putin je zbabělec. Válku, kterou na Ukrajině rozpoutal, není s to vyhrát. Proto hrozí, vydírá a chová se jako terorista. **Poškození Záporožské jaderné elektrárny není pro naši zemi hrozbou, tou je panika. Zachovejte klid.**
- VI. **Stojíme na správné straně.** Poškození Záporožské jaderné elektrárny je neomluvitelný projev terorismu. S teroristy se nevyjednávají a agresorovi nelze ustupovat. Nadále proto spolu se spojenci v EU a NATO podporujeme Ukrajinu. Putin za případný útok ponese politickou i trestní odpovědnost.

Komunikační rizika

Přestože případné zasažení, respektive výbuch JEZ Českou republiku a její občany **přímo neohrožuje, má potenciál vyvolat paniku, zahltit instituce státu a podpořit šíření dezinformací.** Současně může významně podrýt společenskou podporu Ukrajině a ukrajinským uprchlíkům, neboť ta bude interpretována jako příliš velké riziko pro bezpečnost země.

i

Hodnocení reálných radiálních důsledků vojenského napadení JEZ je vždy závislé na konkrétní situaci, totiž na způsobu a závažnosti poškození reaktorů a jejich ochranných obalů, funkčnosti různých bezpečnostních systémů, aktuální meteorologické situaci atp. Platí však, že i za **velmi dramatických okolností by se po zásahu JEZ uvolnila jen malá část radioaktivních látek.** V případě JE Černobyl se jednalo o 5 % palivového inventáře.

Pokud by se situace „opakovala“ v JEZ, bylo by samozřejmě nezbytně nutné realizovat neodkladná ochranná opatření, a to v podobě evakuace (obyvatelstvo žijící do 70 km od JEZ), ukytí (do 200 km) a jodové profylaxe (do 350 km). Pro území České republiky, jež je od hranic Ukrajiny vzdáleno 1500 km, **nelze podle odborníků ani za velmi nepříznivých okolností očekávat radiální důsledky vyžadující přijímání ochranných opatření pro obyvatelstvo.**

SIMULACE ŠÍŘENÍ RADIACE V PŘÍPADĚ ZÁPADNÍCH VĚTRŮ

Zdroj: Ukrainian Hydrometeorological Institute

Současné postoje veřejnosti

Konflikt na Ukrajině trvá již šest měsíců a pro občany České republiky již zdaleka nepředstavuje zásadní téma. Společnost je celkově vyčerpaná a plná obav z dalšího vývoje. Přes 55 % Čechů hledí do budoucnosti s nejistotou, což je nejvíce od začátku pravidelných měření v roce 1997. (STEM)

Podpora válečných uprchlíků z Ukrajiny je velmi křehká. S tím, aby jim byla udělována dočasná ochrana, souhlasí zhruba polovina společnosti. Od začátku války ale rychle roste počet těch, kteří jsou rozhodně proti. Češi se navíc až do začátku války na Ukrajince nedívali s velkými sympatiemi. (STEM)

Poskytování výzbroje a zbraní Ukrajině od počátku války rozděluje českou společnost. Během jarních měsíců souhlasilo s dodávkami vojenské techniky od členských států EU 65 % Čechů. Odhadujeme, že s dodávkami přímo od České republiky by dnes souhlasila asi polovina společnosti. (STEM)

DO JAKÉ MÍRY V SOUVISLOSTI S VÁLKOU NA UKRAJINĚ SOUHLASÍTE, NEBO NESOUHLASÍTE S NÁSLEDUJÍCÍMI KROKY ZEMÍ EU

Dodávky zbraní a vojenského materiálu na Ukrajinu

Určitě ano 34,4 %

Spíše ano 30,9 %

Spíše ne 18,5%

Rozhodně ne 16,2%

ZDROJ: STEM

Očekávané reakce veřejnosti

Ačkoli poškození JEZ by nemělo nijak ohrozit občany České republiky a nebude proto třeba přijímat žádná mimořádná ochranná opatření, může událost silně ovlivnit dílčí skupiny obyvatel.

Prozápadní a proukrajinská část společnosti (cca 50-60 %)

- Poškození JEZ u této skupiny vyvolá pobouření a utvrdí ji v jejích postojích. Reakce ovšem nebude nijak vytrvalá, ani cílená, pokud se jí nepodaří jasně nasměrovat, respektive proměnit v konkrétní kroky (např. sbírky, petice atp.)

Nejistá a dezorientovaná část společnosti (cca 30-40 %)

- Poškození JEZ tato skupina bude chápat jako zhoršení bezpečností situace země, což ještě zvýší její neochotu pomáhat Ukrajině. Dále lze očekávat, že bude požadovat brzké „mírové řešení“ válečného konfliktu, a katastrofu přičte jak ukrajinské, tak ruské straně.

Vaše dotazy jsme připraveni
zodpovědět na adrese
krit@mvcv.cz